

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ ТА РУХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ**

Валентина Данилко, Тетяна Троценко
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»
м. Переяслав, Україна

Ураховуючи сучасні умови соціального й економічного середовища існування на фоні інтелектуального вдосконалення, великого інформаційного значення набуває динаміка фізичного розвитку школяра, як фактору, що відбиває рівень гармонійного росту та здоров'я дітей. Акцент в охороні здоров'я школярів зміщується в бік активної участі в його збереженні як самих школярів, так і їх батьків, а також учителів, вихователів загальноосвітньої школи за рахунок системи оздоровчо-виховної роботи та знань про реальний стан здоров'я, динаміку фізичного розвитку та функціональних можливостей.

Аналізуючи наші дослідження та статистичні дані, за період навчання у сучасній школі суттєво збільшується кількість порушень стану здоров'я дітей молодшого шкільного віку. Уже за період навчання у початковій школі частка дітей із хронічними захворюваннями зростає від 33% до 55%. В учнів збільшується маса тіла майже у двічі, спостерігається порушення постави у більшості дітей, у 1,5 рази зменшується гострота зору. Рівень адаптаційно-резервних можливостей знижується на 14%. Як правило, у половини школярів відбувається негативна реакція серцево-судинної системи на фізичне навантаження. У 60% дітей є схильність до частих захворювань. Понад половина дітей цього віку має таку розумову та фізичну працездатність, що не відповідає їхньому фізичному та психічному навантаженню [1].

Оновлені державні стандарти початкової освіти (2018) та концепція Нової Української школи вказують на необхідність забезпечувати пізнавально-рухову активність в умовах шкільного навчання [3; 6].

Пізнавально-рухова діяльність освітнього процесу в початковій школі заснована на об'єднанні освітньої та рухової діяльності. Ігрова ситуація в системі пізнавально-рухового навчання сприяє зацікавленню дітей, створює і підвищує інтерес до інформації, яку школярі отримують під час уроку. Варто зазначити: зміст матеріалу, що вивчається і супроводжується руховими діями певної структури, яка допомагає моделювати образ-асоціацію знань паралельно до інформації, яку надає вчитель, а саме про сутність теми з конкретного предмету, що в кінцевому результаті сприяє зміцненню засвоєння знань. Передача знань під час дидактичної гри дозволяє включати в роботу не лише усвідомлену пам'ять дитини, але й розвиток асоціативно-логічного та образного мислення, що покращує функціонування органів і систем організму, психоемоційного стану школярів.

Учені вважають, що запам'ятовування і усвідомлення отриманої інформації краще відбувається тоді, коли людина стоїть або рухається, а найбільш оптимальною є фонові рухова активність, яка доповнюється асоціаціями (образно-рухове сприйняття). У системі пізнавально-рухового навчання активність дитини поліпшує якісне сприйняття інформації, що засвоюється. Під час установки на усвідомлене запам'ятовування базових сюжетів гри нашаровується мимовільне відтворення в пам'яті викладеного на уроці нового матеріалу та прагнення дитини відтворити рухові дії, що означають правильну відповідь. У руховій дидактичній грі спостерігається і мимовільне запам'ятовування і паралельно за рахунок рухових дій і фізичних вправ визначеної структури знімається розумова втома, відбувається корекція зору, поліпшується функція дихання, зменшується статичний компонент урочної форми, покращується емоційний стан молодшого школяра [2; 4; 5].

Важливим є те, що у процесі інтегрованих сюжетних занять удосконалюється здатність дитини до ініціативних дій, учні набувають навички логічного та образного мислення. І.М. Сеченов писав «Мислення під час рухів має велике значення для розвитку діяльності мозку».

Новітній підхід до навчання учнів початкової школи має важливе значення нині та набуває особливої актуальності в світлі модернізації загальноосвітньої школи. Застосування раціональних рухових режимів, спеціально підібраних фізичних вправ та ігор як стимуляторів фізіологічних механізмів, що підвищують ефективність перебігу психічних й інтелектуальних процесів (а також розумового, психоемоційного розвантаження), задовольняють потреби дитини в досягненні оптимального рівня духовного та фізичного розвитку відповідно до її вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Дубіна О. О. Динаміка стану репродуктивного здоров'я населення / О. О. Дубіна // Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідеміологічній ситуації в Україні / [за ред. Шафранського В.В.]. – К., 2018 – 452 с.
2. Дубогай О.Д., Пангелова Н.Є. Інтеграція пізнавальної і рухової діяльності в системі навчання і виховання школярів. – К.: Оріони, 2001. – 152с.
3. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua.../ukrainska-shkola-compressed>
4. Когут Л. В. Руховий режим і фізичний стан дітей 6-7 років, які навчаються у школах різного типу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. і спорту: спец. 24.00.02 "Фізична культура фізичного виховання різних груп населення" / Л. В. Когут. – К., 2006. – 20 с.
5. Куш О.В. Нова українська школа: педагогічна свобода вчителя, безпечний шкільний простір / О.В. Куш // Педагогічна майстерня. – 2018. – №4. – С. 12-15.
6. Фізична культура в школі: навчальна програма для 1-4 класів загальноосвіт. навч. закладів – К: Літера ЛТД, 2018. – 368 с.